

deren een aanleiding mogen zijn om dit land in het najaar toch eens te bezoeken, het is niet alleen om de vogels een zeer interessant en prettig vakantiegebied.

Litteratuur:

- Binsbergen, A. Een voorjaarsvakantie in Bretagne. Het Vogeljaar 12 (1964) no. 6, p. 379 e.v.
Makatsch, W. Wir bestimmen die Vögel Europas. 1966.
Peterson, R. T. e.a. Vogelgids, 3e druk 1960.
Slijper, H. J. Wij vonden veel vogels in Bretagne. Het Vogeljaar 11 (1963) no. 4, p. 35 e.v.
Voous, K. H. Atlas van de Europese vogels, 1960.
Enkele jaargangen van het Bretonse tijdschrift Penn ar bed.

Vogeltellingen in de Polder Wormer, Jisp en Neck in 1967

HARRY E. FABRITIUS en
KLAAS ZWART.

Dit verslag is een vervolg op ons artikel over vogeltellingen in de Polder Wormer, Jisp en Neck in 1966, dat is verschenen in het juni-nummer van De Levende Natuur van 1967 (p. 141-144).

In 1967 werden wederom, door de zeven leden van de „Biologische Werkgroep De Merken”, vogeltellingen verricht in het ca. 800 ha grote, vogelrijkste gebied van de polder. Evenals in 1966 werd daarbij gebruik gemaakt van de transectmethode, door een aantal lange sloten over een lengte van 2 km te bevaren en de broedvogels die binnen 250 m aan weerszijden van de sloot zitten of zwemmen te tellen. Elk transect, dat dus een oppervlakte van 100 ha beslaat, werd door twee tellers minstens drie maal gevaren. Daar we vijf geschikte transecten hebben uitgezet, verkrijgen we op deze wijze een goed inzicht in de aantallen vogels in het gebied.

Niet alle vogels kunnen met de transectmethode goed geteld worden. Deze vogels worden dan door het gehele gebied apart geteld. Toch worden er van de verborgen

vogels, zoals Waterhoen en Waterral, veel over het hoofd gezien. De beste teltijd voor weidevogels en eenden is van begin april tot half mei, in verband met de hoogte van het gras. Zangertjes kunnen altijd nog in mei en juni geteld worden. De Futen worden het gehele broedseizoen geteld.

Karakteristiek voor dit weide- en watergebied zijn de weidevogels, de Kapmeewen en de Futen. In de tabel staan de aantallen broedvogels in 1967, vergeleken met die van 1966, vermeld.

De eenden en Kemphanen vormen nog steeds moeilijk te tellen soorten, tenminste wat betreft broedgevallen. De weergegeven aantallen eenden berusten op schattingen, die we maakten naar aanleiding van het aantal bekende broedgevallen op ons zeer bekende akkers en vooral op het aantal rondzwervende paartjes in het begin van de broedtijd. Van de Kemphanen hebben we alleen het aantal mannetjes geteld, niet alleen op de baltsplaatsen, maar ook verspreid in het gebied.

Tabel. Het aantal paren broedvogels van het rijke gedeelte (800 ha) in 1966 en 1967.

Soort	Aantal paren 1967	Aantal paren 1966	Opmerkingen 1967	Soort	Aantal paren 1967	Aantal paren 1966	Opmerkingen 1967
Fuut	38	32	totaal 30 paar	Kapmeeuw	640	600	
Roerdomp	1?	1	laat roepend	Zwarte stern	16	12	3 kolonietjes
Wilde eend	200	200		Visdiefje	120	160	
Wintertaling	1	2	6 pulli	Houtduif	10	6	
Zomertaling	8	3		Koekoek	4	?	
Krakeend	—	1	voorjaars- en zomerwaarnemingen	Ransuil	2	1	1 nest verstoord
Slobeend	120	80		Veldleeuwerik	200	200	
Kuifeend	6	3		Boerenzwaluw	—	4	
Tafeleend	10	6	mislukte broedpoging	Koolmees	1	2	2 broedsels
Torenvalk	—	1	niet geteld	Winterkoning	1	?	Baanakkers
Fazant	?	?	meer op 't land	Merel	1	2	Baanakkers
Meerkoet	160	72	te laag	Snor	7	3	
Waterhoen	16	16		Grote karekiet	2	3	
Waterral	2	—		Kleine karekiet	12	12	
Scholekster	160	200		Rietzanger	72	64	
Kievit	208	200		Spotvogel	1	1	
Watersnip	8	(16)	1966 te hoog	Fitis	1	1	
Grutto	400	640	in Z-deel toegenomen	Graspieper	40	40	
Tureluur	64	120		Witte kwikstaart	1	2	
Kemphaan	264 ♂ ♂	400 ♂ ♂		Gele kwikstaart	2	3	
Kluut	1	—	1 pul	Rietgors	64	64	
				Zwarte kraai	3	3	
				Ekster	—	1	

Van de Fuut is het aantal broedparen dit jaar uitermate nauwkeurig geteld en voortdurend gecontroleerd. Na half augustus zaten er nog 6 paar op een tweede broedsel.

De Roerdomp, met slechts 1 paar(?), was in 1967 opvallend laat met zijn heerlijke roep. Pas omstreeks eind mei hoorden we hem min of meer regelmatig roepen. We betwijfelen of er een broedgeval is geweest (uit voorzichtigheid zoeken we nooit naar het nest).

De Krakeend, die in 1966 met 9 pulli rondzwom, werd in 1967 niet door ons waargenomen. Wel is er in de nazomer een jonge Krakeend geschoten.

De Kuifeenden zijn voor een deel naar de Beemster verhuisd; daar zagen we ze ge-

regeld in de zomer rondzwemmen.

De Torenvalk heeft wel om enkele nesten gevochten met de Eksters, doch verloor de strijd. Een kunstnest, gekregen van het Staatsbosbeheer (hr. Stoepker), heeft hij versmaad. We willen nu kasten plaatsen. Het Waterhoen, waarvan wij 16 paar telden, is veel algemener, maar valt door zijn schuwheid niet op. Het is wel door zijn roep te lokaliseren, maar dat is tot nu toe door tijdgebrek achterwege gebleven. Van de Waterral werden door ons 2 paren gehoord. We mogen stellig aannemen, dat ook deze vogel veel algemener is. We vermoeden dat er minstens 5 paar voorkomen. Ook iets, dat in de volgende jaren extra aandacht verdient.

Van de Watersnip was door ons in 1966

het aantal broedparen op 16 gesteld, doordat we per 100 ha meestal 2 blatende mannetjes hoorden. Maar niet op elke 100 ha bleek dat uit te komen. Onze telling in 1967 bracht ons op 8 paar in totaal en dat zal in het jaar daarvoor ook wel het juiste aantal geweest zijn, aangezien we de hemelgeit in 1967 op precies dezelfde plaatsen aantreffen als in 1966.

Dat de Grutto zo achteruit gegaan is, verbaast ons wel enigszins, maar verontrust ons nog niet. Het komende voorjaar zal ons duidelijk kunnen maken of het aantal broedparen van deze koning der weidevogels aan dergelijke fluctuaties onderhevig is. Wel zijn er in het gebied ontwikkelingen gaande, die ons op onze hoede doen zijn, zoals het toenemend aantal motorbootjes, het toenemend aantal landjes waarop gekampeerd wordt en het langzaam afnemend aantal „praktiserende boeren”. Aan de oostkant van het vogelrijke gebied van 800 ha en ten zuiden van Jisp was het aantal Grutto's even hoog als in 1966 in het vogelrijke gebied, nl. gemiddeld 80 paar per 100 ha land + water. Hier heerst dan ook rust.

De Kluut heeft, na de mislukte broedpo-

ging in 1966, in 1967 met succes in ieder geval één jong groot gebracht; een nieuwe broedvogel dus voor ons gebied.

De Kapmeeuw neemt nog ieder jaar in aantal toe, ondanks het feit, dat de bewaker, de heer P. Duyfs, grote aantallen eieren prikt, waarbij hij in ieder nest één ei intact laat liggen. In 1967 prikte hij in het gehele gebied 2103 eieren, tegen 1672 stuks in 1966.

De Visdiefjes lijken iets af te nemen, maar dat kan ook binnen de jaarlijkse fluctuaties vallen. Zij broeden meestal tussen de Kapmeeuwen.

De Ransuil heeft in 1967 met 2 broedparen voor een prettige verrassing gezorgd. Jammer echter werd er een broedsel (in een kast) door kwajongens verstoord, zodat we het weer moesten stellen met ons ene trouwe broedpaar op de Baanackers.

Onder de bruggen van de Oudedijksloot, die ons in 1966 4 boerenwaluw-broedsels opleverden, troffen we in 1967 geen enkel nest aan.

De Snor is echter flink toegenomen; we telden 7 territoria, tegen 3 in 1966.

De Witte kwikstaart gaf ons in 1967 slechts 1 uitgekomen broedsel.

Vragen en korte mededelingen

Het voedsel van vogels. Sommige vogels vertonen een sterke specialisatie t.a.v. het door hen gebruikte voedsel, andere soorten zijn minder kieskeurig en hebben een zeer gevarieerd menu.

Hoewel veel onderzoek verricht is naar de aard van het voedsel van verschillende soorten, blijkt toch dat er nog veel hiaten in onze kennis zijn. Zelfs in zeer volledige handboeken, zoals het onlangs verschenen eerste deel van Baur's en Glutz von Blotzheim's „Handbuch der Vögel Mitteleuropas” blijkt dat er nog wel wat te ontdekken valt op dit gebied. Zo viel mij bijvoorbeeld op dat niet bekend is of Lepeelaars wel eens kikkers eten en dat in verschillende gevallen wordt vermeld dat de betreffende vogel-

soorten „delen van planten” eten, zonder dat dit nader wordt gespecificeerd. Door maagonderzoek is men uiteraard veel aan de weet gekomen, maar toch kunnen door veldonderzoek nog veel gegevens aan de bestaande worden toegevoegd. In dit opzicht kunnen amateur-ornithologen, die tevens belangstelling voor de floristiek hebben, nog waardevolle aanvullingen leveren. Het aardige van dergelijke waarnemingen is dat zij ons in contact brengen met de vogels als zij volop in actie zijn en dat zij daarbij voorzichtig bespied moeten worden.

Zo zag ik bijvoorbeeld vorig jaar uit het raam van het laboratorium waar ik werk, een Patrijs met enkele jongen zich te goed doen aan de graanvruchten van